

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ЦЬОГОЛІТОК ПІДВИЩЕНОЇ МАСИ

Г. А. Данильчук, кандидат сільськогосподарських наук
Миколаївський національний аграрний університет

Представлено дослідження впливу технологічних параметрів на ефективність вирощування цьоголіток коропа і рослиноїдних риб у полікультурі. Вивчено вплив технологічних параметрів на рибогосподарські показники експериментальних ставів та визначено економічну ефективність вирощування рибопосадкового матеріалу у полікультурі за ресурсозберігаючою технологією. Визначено оптимальні параметри ресурсозберігаючої технології для вирощування рибопосадкового матеріалу підвищеної маси.

Ключові слова: цьоголітки, вирощування, параметри, структура полікультури, підгодівля риби, середня індивідуальна маса, вихід, собівартість, рентабельність, економічна ефективність.

Постановка проблеми. У сучасних умовах у рибницьких господарствах відбуваються певні зміни щодо технологій та методів ведення рибництва, основною метою яких є забезпечення ресурсозбереження при вирощуванні риби за рахунок максимального використання біологічного потенціалу водойм, більш широкого запровадження полікультури риб за їх випасного утримання, зменшення використання комбікормів та добрив тощо [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перехід на виважені технології дасть змогу вийти на нормативні показники, а зниження витрат по статті рибопосадкового матеріалу буде сприяти значній економії матеріалів і засобів, зниженню потреби у риборозплідниках і зимувальних площах, що скоротить, у свою чергу, капітальні вкладення на їх будівництво, експлуатацію та дозволить обґрунтовано реконструювати існуючий ставовий фонд відповідно до сучасних технологічних вимог [2, 3].

Економічна ефективність вирощування цьоголіток залежить від прийнятої в господарстві організації ведення рибництва, культури виробництва, застосованої технології, щільності посадок, структури полікультури, заходів інтенсифікації і пе-

редбачає одержання максимально можливої кількості рибопродукції з одиниці водної площі при найменших затратах праці і коштів та відповідної якості отриманої продукції [4, 5].

Постановка завдання. Метою досліджень було визначення економічної ефективності застосування параметрів ресурсозберігаючої технології при вирощуванні цьоголіток підвищеної маси. Для досягнення поставленої мети були поставлені такі завдання: вивчити вплив технологічних параметрів на рибогосподарські показники експериментальних ставів та визначити економічну ефективність виробництва рибопосадкового матеріалу.

Матеріали і методика. Дослідження виконано на базі виробничих ставів ТОВ «Миколаївське сільськогосподарське рибоводне підприємство». Визначення економічної ефективності вирощування цьоголіток проводили по кожному експерименту окремо, а показники варіантів порівнювали поміж собою. За мінімальну реалізаційну вартість цьоголіток було взято для всіх експериментів середню ринкову вартість цьоголіток стандартної маси у розмірі 13 грн/кг, підвищеної маси, залежно від величини перевищення стандартної маси, до 15 грн/кг.

Результати досліджень. Доцільність посадки риби того чи іншого виду для спільного вирощування визначається значною мірою конкретними умовами, виняткового значення набуває відсутність харчової конкуренції, що пов'язано зі спектром живлення на фоні відповідного розвитку природної кормової бази для рослиноїдних риб, рівнем годівлі та щільністю посадки для коропу.

Дані щодо економічної ефективності вирощування рибопосадкового матеріалу при застосуванні різного співвідношення компонентів полікультури подано в таблиці 1. У третьому варіанті експерименту отримано найменші витрати корму, що позитивно вплинуло на собівартість цьоголіток. Різниця між собівартістю 1 т цьоголіток третього варіанту з першим і другим становила відповідно 2160 грн (24,2%) і 243 грн (3,5%). Прибуток на 1 га найбільшим був у другому варіанті і різниця з іншими варіантами експерименту становила 3482,15 грн (29,7%) і 272,44 грн (1,8%). Рентабельність, зумовлена собівартістю

цьоголіток та одержаним прибутком, найвища у третьому варіанті експерименту і різниця з першим і другим становила відповідно **53,8%** (у **1,8** рази) і **7,7%** (у **1,1** рази).

При застосуванні конкретної технології найбільш ефективним і доцільним є вирощування цьоголіток у полікультурі з питомою часткою коропа **40%** і рослиноїдних риб **60%**, але при цьому присутнє деяке зниження рибопродуктивності, яке компенсується зниженням витрат корму на приріст риби і дозволяє отримати найбільший прибуток за найменшої собівартості цьоголіток.

Таблиця 1

Економічна ефективність вирощування цьоголіток при різному співвідношенні компонентів полікультури

Показники	Варіанти експерименту		
	I	II	III
Щільність посадки всього, тис.екз.	100	100	100
в т.ч. короп	60	50	40
білий товстолобик	28	35	42
строкатий товстолобик	8	10	12
білий амур	4	5	6
Вихід цьоголіток, %			
Короп	38,3	40,1	40,5
Білий товстолобик	32,1	25,7	23,8
Строкатий товстолобик	25,0	27,0	25,0
Білий амур	25,0	29,5	29,8
Рибопродуктивність, кг/га	1925	1899	1810
Витрати корму на 1 кг, к. од.	1,5	1,1	0,8
Собівартість 1 т цьоголіток, грн	8914	6997	6754
Ціна 1 т цьоголіток, грн	15000	15000	15000
Одержаний прибуток, грн/га	11715,55	15197,70	14925,26
Прибуток на 1 т, грн	6086	8003	8246
Рентабельність, %	68,3	114,4	122,1

На ефективність вирощування крупних цьоголіток в умовах пасовищної аквакультури впливає щільність посадки та співвідношення компонентів застосованої полікультури. Дані щодо економічної ефективності вирощування рибопосадко-

вого матеріалу за умов пасовищної аквакультури при різній щільності посадки подано в таблиці 2. У третьому варіанті експерименту одержано найбільшу рибопродуктивність при удвічі нижчій щільності зариблення. Найменшу собівартість мали цьоголітки третього варіанту, різниця з першим і другим становила відповідно 1931 грн (20,2%) і 547 грн (6,7%).

Таблиця 2

Економічна ефективність вирощування цьоголіток за умов пасовищної аквакультури при різній щільності посадки

Показники	Варіанти експерименту		
	I	II	III
Щільність посадки всього, тис.екз.	100	75	50
в т.ч. короп	50	38	25
білий товстолобик	50	37	25
Вихід цьоголіток, %			
Короп	18,0	21,1	24,0
Білий товстолобик	10,0	13,5	16,0
Рибопродуктивність, кг/га	491	574	602
Собівартість 1 т цьоголіток, грн	9572	8188	7641
Ціна 1 цьоголіток, грн	13000	13500	15000
Одержаний прибуток, грн/га	1683,1	3049,1	4448,2
Прибуток на 1 т, грн	3428	5312	7359
Рентабельність, %	35,8	64,9	96,3

Найбільший прибуток на 1 га мав також третій варіант експерименту і перевищував перший і другий на 2765,1 грн (164,3%) і на 1399,1 грн (45,9%). Рентабельність найбільшою була у третьому варіанті експерименту. Різниця з першим і другим варіантами відповідно становила 60,5% (у 2,7 рази) і 31,4% (1,5 рази).

Зменшення щільності посадки позитивно вплинуло на якість рибопосадкового матеріалу і дозволило отримати цьоголіток вище стандартної маси, що має важливе значення для вирощування товарної риби в умовах водосховищ і гарантує високе промислове повернення. З підвищенням якості продукції зростають реалізаційні ціни та рентабельність рибництва в господарствах.

Дані щодо економічної ефективності вирощування рибосадкового матеріалу за умов пасовищної аквакультури при різному співвідношенні компонентів полікультури подано в таблиці 3. Найбільшу рибопродуктивність одержано у другому варіанті експерименту, де співвідношення коропа і білого товстолобика становило 50 і 50%. Різниця з першим і третім варіантами становила 145 кг/га (33,3%) і 19 кг/га (3,4%).

Таблиця 3

Економічна ефективність вирощування цьоголіток за умов пасовищної аквакультури при різному співвідношенні компонентів полікультури

Показники	Варіанти експерименту		
	I	II	III
Щільність посадки всього, тис.екз.	50	50	50
в т.ч. короп	35	25	15
білий товстолобик	15	25	35
Вихід цьоголіток, %			
Короп	21,2	23,7	25,4
Білий товстолобик	14,1	13,2	8,4
Рибопродуктивність, кг/га	435	580	561
Собівартість 1 т цьоголіток, грн	10575	7931	8200
Ціна 1 цьоголіток, грн	13000	13000	13000
Одержаний прибуток, грн/га	1054,9	2940,0	2692,8
Прибуток на 1 т, грн	2425	5069	4800
Рентабельність, %	22,9	63,9	58,5

При пасовищній аквакультурі величина рибопродуктивності суттєво впливала на собівартість рибосадкового матеріалу, тому найменшу собівартість мали цьоголітки другого варіанту експерименту. Різниця з першим і третім варіантами становила відповідно за 1 т 2644 грн (25,0%) і 269 грн (3,3%).

Найбільший прибуток також отримано у другому варіанті експерименту, різниця з першим і третім становила 1885,1 грн/га (178,7%) і 247,2 грн/га (9,2%). Найменша собівартість та найбільший прибуток зумовили і найвищу рентабельність у другому варіанті експерименту, різниця з іншими варіантами становила відповідно 41% (у 2,8 рази) і 5,4% (у 1,1 рази).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведені дослідження показали, що найбільшої економічної ефективності при вирощуванні цьоголіток підвищеної маси було досягнуто при:

- співвідношенні у полікультурі **40%** коропа і **60%** рослиноїдних риб,

- щільності зариблення **100** тис. екз/га за пасовищного утримання,

- щільності зариблення **50** тис. екз/га з питомою часткою білого товстолобика не менше **50%** за умов пасовищної аквакультури.

Список використаних джерел:

1. Шерман І. М. Технологія виробництва продукції рибництва : підручник / І. М. Шерман, В. Г. Рилов. — К. : Вища освіта, 2005. — 351 с.
2. Шерман І. М. Ставові рибництва / І. М. Шерман. — К. : Урожай, 1994. — 336 с.
3. Шерман І. М. Рибництво / І. М. Шерман, Г. П. Краснощок, Ю. В. Пилипенко. — К. : Урожай, 1992. — 192 с.
4. Сысоев Н. П. Экономика рыбной промышленности / Н. П. Сысоев. — М. : Агропромиздат, 1989. — 454 с.
5. Чернявский Г. И. Экономика рыбной промышленности / Г. И. Чернявский. — М. : Агропромиздат, 1987. — 248 с.

Г. А. Данильчук. Экономическая эффективность выращивания сеголеток повышенной массы.

Изучалось влияние технологических параметров на эффективность выращивания сеголеток карпа и растительноядных рыб в поликультуре. Изучено влияние технологических параметров на рыбохозяйственные показатели экспериментальных прудов и определена экономическая эффективность выращивания рыбопосадочного материала в поликультуре при ресурсосберегающей технологии. Определены оптимальные параметры ресурсосберегающей технологии для выращивания рыбопосадочного материала повышенной массы.

G. Danilchuk. Economic efficiency of fingerlings' cultivation with increased mass.

The effect of process parameters on the efficiency of growing fingerlings carp and herbivorous fish in polyculture was studied. The influence of technological parameters on the performance of the experimental fishery ponds was investigated to determine the economic efficiency of growing fish seed in polyculture with resource-saving technology. The optimum parameters of resource-saving technology for growing fish seed with increased mass were defined.